मध्यमकालीन खर्च संरचना

(आर्थिक वर्ष २०८१/८२ – २०८३/८४)

Medium Term Expenditure Framework

(Fiscal Year 2024/25-2026/27)

मल्लरानी गाउँपालिका

गाउँकार्यपालिकाको कार्यालय, प्यूठान

विषयसूची

परिच्छेद १ : परिचय 1-5

१.१ पृष्ठभूमि 1

१.२ मध्यमकालीन खर्च संरचनाको अवधारणा 1

१.३ मध्यमकालीन खर्च संरचना तयारीको उद्देश्य 1

१.४ मध्यमकालीन खर्च संरचना तर्जुमाका आधारहरू 2

१.५ मध्यमकालीन खर्च संरचना तर्जुमा विधि तथा प्रक्रिया 2

परिच्छेद २: मध्यमकालीन खर्च संरचना 3-16

२.१ पृष्ठभूमि 3

२.२ चुनौती तथा अवसर 4

२.३ सोच, उद्देश्य तथा रणनीति 4

२.४ मध्यमकालीन आर्थिक खाका 4

२.५ मध्यमकालीन नतिजा खाका 5

२.६ मध्यमकालीन बजेट खाका 6

२.७ बजेट विनियोजन र प्रक्षेपणको बाँडफाँट 7

२.८ विषय क्षेत्रगत बाँडफाँट 8

परिच्छेद ३: आर्थिक क्षेत्र 10-33

४.१ पर्यटन तथा सम्पदा 10

४.१.१ पृष्ठभूमि 10

४.१.२ समस्या तथा चुनौती 10

४.१.३ सोच 10

४.१.४ उद्देश्य 10

४.१.५ रणनीति 10

४.१.६ नतिजा सूचक तथा मध्यमकालीन लक्ष्य 10

४.१.७ विषय क्षेत्रगत खर्च तथा स्रोतको त्रिवर्षीय अनुमान 10

४.१.८ कार्यक्रम/आयोजनाको संक्षिप्त विवरण 11

४.१.९ जोखिम पक्ष तथा अनुमान 11

३.२ कृषि तथा खाद्य सुरक्षा 11

३.२.१ पृष्ठभूमि 11

३.२.२ समस्या तथा चुनौती 11

३.२.३ सोच 11

३.२.४ उद्देश्य 11

३.२.५ रणनीति 11

३.१.६ नतिजा सूचक तथा मध्यमकालीन लक्ष्य 11

३.२.७ विषय क्षेत्रगत खर्च तथा स्रोतको त्रिवर्षीय अनुमान 11

३.२.८ कार्यक्रम/आयोजनाको संक्षिप्त विवरण 11

३.२.९ जोखिम पक्ष तथा अनुमान 11

३.३ सिंचाई .... Error! Bookmark not defined.

३.३.१ पृष्ठभूमि .... **Error! Bookmark not defined.**

३.३.२ समस्या तथा चुनौती .... **Error! Bookmark not defined.**

३.३.३ सोच .... **Error! Bookmark not defined.**

३.३.४ उद्देश्य .... **Error! Bookmark not defined.**

३.३.५ रणनीति .... **Error! Bookmark not defined.**
३.३.६ नतिजा सूचक तथा मध्यमकालीन लक्ष्य .... **Error! Bookmark not defined.**
३.३.७ विषय क्षेत्रगत खर्च तथा स्रोतको त्रिवर्षीय अनुमान .... **Error! Bookmark not defined.**
३.३.८ कार्यक्रम/आयोजनाको संक्षिप्त विवरण .... **Error! Bookmark not defined.**
३.२.९ जोखिम पक्ष तथा अनुमान .... **Error! Bookmark not defined.**
३.४ पशु विकास .... Error! Bookmark not defined.
३.४.१ पृष्ठभूमि .... **Error! Bookmark not defined.**
३.४.२ समस्या तथा चुनौती .... **Error! Bookmark not defined.**
३.४.३ सोच .... **Error! Bookmark not defined.**
३.४.४ उद्देश्य .... **Error! Bookmark not defined.**
३.४.५ रणनीति .... **Error! Bookmark not defined.**
३.४.६ नतिजा सूचक तथा मध्यमकालीन लक्ष्य .... **Error! Bookmark not defined.**
३.४.७ विषय क्षेत्रगत खर्च तथा स्रोतको त्रिवर्षीय अनुमान .... **Error! Bookmark not defined.**
३.४.८ कार्यक्रम/आयोजनाको संक्षिप्त विवरण .... **Error! Bookmark not defined.**
३.३.९ जोखिम पक्ष तथा अनुमान .... **Error! Bookmark not defined.**
३.५ उद्योग तथा व्यापार .... Error! Bookmark not defined.
३.५.१ पृष्ठभूमि .... **Error! Bookmark not defined.**
३.५.२ समस्या तथा चुनौती .... **Error! Bookmark not defined.**
३.५.३ सोच .... **Error! Bookmark not defined.**
३.५.४ उद्देश्य .... **Error! Bookmark not defined.**
३.५.५ रणनीति .... **Error! Bookmark not defined.**
३.५.६ नतिजा सूचक तथा मध्यमकालीन लक्ष्य .... **Error! Bookmark not defined.**
३.५.७ विषय क्षेत्रगत खर्च तथा स्रोतको त्रिवर्षीय अनुमान .... **Error! Bookmark not defined.**
३.५.८ कार्यक्रम/आयोजनाको संक्षिप्त विवरण .... **Error! Bookmark not defined.**
३.५.९ जोखिम पक्ष तथा अनुमान .... **Error! Bookmark not defined.**
३.६ भूमि व्यवस्था, सहकारी र वित्तीय सेवा .... Error! Bookmark not defined.
३.६.१ पृष्ठभूमि .... **Error! Bookmark not defined.**
३.६.२ समस्या तथा चुनौती .... **Error! Bookmark not defined.**
३.६.३ सोच .... **Error! Bookmark not defined.**
३.६.४ उद्देश्य .... **Error! Bookmark not defined.**
३.६.५ रणनीति .... **Error! Bookmark not defined.**
३.५.६ नतिजा सूचक तथा मध्यमकालीन लक्ष्य .... **Error! Bookmark not defined.**
३.६.७ विषय क्षेत्रगत खर्च तथा स्रोतको त्रिवर्षीय अनुमान .... **Error! Bookmark not defined.**
३.६.८ कार्यक्रम/आयोजनाको संक्षिप्त विवरण .... **Error! Bookmark not defined.**
३.६.९ जोखिम पक्ष तथा अनुमान .... **Error! Bookmark not defined.**
३.७श्रम, रोजगारी तथा गरिबी निवारण .... Error! Bookmark not defined.
३.७.१ पृष्ठभूमि .... **Error! Bookmark not defined.**
३.७.२ समस्या तथा चुनौती .... **Error! Bookmark not defined.**
३.७.३ सोच .... **Error! Bookmark not defined.**
३.७.४ उद्देश्य .... **Error! Bookmark not defined.**
३.७.५ रणनीति .... **Error! Bookmark not defined.**
३.७.६ नतिजा सूचक तथा मध्यमकालीन लक्ष्य .... **Error! Bookmark not defined.**

३.७.७ विषय क्षेत्रगत खर्च तथा स्रोतको त्रिवर्षीय अनुमान .... **Error! Bookmark not defined.**
३.७.८ कार्यक्रम/आयोजनाको संक्षिप्त विवरण................................ **Error! Bookmark not defined.**
३.७.९ जोखिम पक्ष तथा अनुमान .... **Error! Bookmark not defined.**
परिच्छेद ४: सामाजिक विकास .... Error! Bookmark not defined.**-49**
४.१ शिक्षा, विज्ञान तथा प्रविधि .... Error! Bookmark not defined.
४.१.१ पृष्ठभूमि .... **Error! Bookmark not defined.**
४.१.२ समस्या तथा चुनौती................................ **Error! Bookmark not defined.**
४.१.३ सोच .... **Error! Bookmark not defined.**
४.१.४ उद्देश्य .... **Error! Bookmark not defined.**
४.१.५ रणनीति................................ **Error! Bookmark not defined.**
४.१.७ विषय क्षेत्रगत खर्च तथा स्रोतको त्रिवर्षीय अनुमान .... **Error! Bookmark not defined.**
४.१.९ अनुमान तथा जोखिम................................ **Error! Bookmark not defined.**
४.२ स्वास्थ्य तथा पोषण .... Error! Bookmark not defined.
४.२.१ पृष्ठभूमि .... **Error! Bookmark not defined.**
४.२.२ समस्या तथा चुनौती................................ **Error! Bookmark not defined.**
४.२.३ सोच .... **Error! Bookmark not defined.**
४.२.४ उद्देश्य................................ **Error! Bookmark not defined.**
४.२.५ रणनीति .... **Error! Bookmark not defined.**
४.२.७ विषय क्षेत्रगत खर्च तथा स्रोतको त्रिवर्षीय अनुमान................................ **Error! Bookmark not defined.**
४.२.८ कार्यक्रम/आयोजनाको संक्षिप्त विवरण .... **Error! Bookmark not defined.**
४.२.९ जोखिम पक्ष तथा अनुमान .... **Error! Bookmark not defined.**
४.३ खानेपानी तथा सरसरफाई .... Error! Bookmark not defined.
४.३.१ पृष्ठभूमि................................ **Error! Bookmark not defined.**
४.३.२ समस्या तथा चुनौती................................ **Error! Bookmark not defined.**
४.३.३ सोच .... **Error! Bookmark not defined.**
४.३.४ उद्देश्य .... **Error! Bookmark not defined.**
४.३.५ रणनीति................................ **Error! Bookmark not defined.**
४.३.६ नतिजा सूचक तथा मध्यमकालीन लक्ष्य .... **Error! Bookmark not defined.**
४.३.७ विषय क्षेत्रगत खर्च तथा स्रोतको त्रिवर्षीय अनुमान .... **Error! Bookmark not defined.**
४.३.८ कार्यक्रम/आयोजनाको संक्षिप्त विवरण .... **Error! Bookmark not defined.**
४.३.९ जोखिम पक्ष तथा अनुमान................................ **Error! Bookmark not defined.**
४.४ महिला, बालबालिका, सामाजिक संरक्षण र समावेशीकरण .... Error! Bookmark not defined.
४.४.१ पृष्ठभूमि................................ **Error! Bookmark not defined.**
४.४.२ समस्या तथा चुनौती .... **Error! Bookmark not defined.**
४.४.३ सोच .... **Error! Bookmark not defined.**
४.४.४ उद्देश्य .... **Error! Bookmark not defined.**
४.४.५ रणनीति .... **Error! Bookmark not defined.**
४.४.६ नतिजा सूचक तथा मध्यमकालीन लक्ष्य................................ **Error! Bookmark not defined.**
४.४.७ विषय क्षेत्रगत खर्च तथा स्रोतको त्रिवर्षीय अनुमान .... **Error! Bookmark not defined.**
४.४.९ जोखिम पक्ष तथा अनुमान................................ **Error! Bookmark not defined.**
४.५ युवा, खेलकुद तथा नवप्रवर्तन .... Error! Bookmark not defined.
४.५.१ पृष्ठभूमि .... **Error! Bookmark not defined.**

४.५.२ समस्या तथा चुनौती .... **Error! Bookmark not defined.**
४.५.३ सोच .... **Error! Bookmark not defined.**
४.५.४ उद्देश्य .... **Error! Bookmark not defined.**
४.५.५ रणनीति .... **Error! Bookmark not defined.**
४.५.६ नतिजा सूचक तथा मध्यमकालीन लक्ष्य (चालु आ.व. को) .... **Error! Bookmark not defined.**
४.५.७ विषय क्षेत्रगत खर्च तथा स्रोतको त्रिवर्षीय अनुमान .... **Error! Bookmark not defined.**
४.५.८ कार्यक्रम/आयोजनाको संक्षिप्त विवरण (चालु आ.व. को) .... **Error! Bookmark not defined.**
४.५.९ जोखिम पक्ष तथा अनुमान .... **Error! Bookmark not defined.**
परिच्छेद ५: पूर्वाधार क्षेत्र .... Error! Bookmark not defined.**-59**
५.१ बस्ती विकास, आवास तथा भवन .... Error! Bookmark not defined.
५.१.१ पृष्ठभूमि .... **Error! Bookmark not defined.**
५.१.२ समस्या तथा चुनौती .... **Error! Bookmark not defined.**
५.१.३ सोच .... **Error! Bookmark not defined.**
५.१.४ उद्देश्य .... **Error! Bookmark not defined.**
५.१.५ रणनीति .... **Error! Bookmark not defined.**
५.१.६ नतिजा सूचक तथा मध्यमकालीन लक्ष्य .... **Error! Bookmark not defined.**
५.१.७ विषय क्षेत्रगत खर्च तथा स्रोतको त्रिवर्षीय अनुमान .... **Error! Bookmark not defined.**
५.१.८ कार्यक्रम/आयोजनाको संक्षिप्त विवरण .... **Error! Bookmark not defined.**
५.१.९ जोखिम पक्ष तथा अनुमान .... **Error! Bookmark not defined.**
५.२ सडक, पुल तथा यातायात .... Error! Bookmark not defined.
५.२.१ पृष्ठभूमि .... **Error! Bookmark not defined.**
५.२.२ समस्या तथा चुनौती .... **Error! Bookmark not defined.**
५.२.३ सोच .... **Error! Bookmark not defined.**
५.२.४ उद्देश्य .... **Error! Bookmark not defined.**
५.२.५ रणनीति .... **Error! Bookmark not defined.**
५.२.६ नतिजा सूचक तथा मध्यमकालीन लक्ष्य .... **Error! Bookmark not defined.**
५.२.७ विषय क्षेत्रगत खर्च तथा स्रोतको त्रिवर्षीय अनुमान .... **Error! Bookmark not defined.**
५.२.८ कार्यक्रम/आयोजनाको संक्षिप्त विवरण .... **Error! Bookmark not defined.**
५.२.९ जोखिम पक्ष तथा अनुमान .... **Error! Bookmark not defined.**
५.३ जलस्रोत, विद्युत तथा वैकल्पिक उर्जा .... Error! Bookmark not defined.
५.३.१ पृष्ठभूमि .... **Error! Bookmark not defined.**
५.३.२ समस्या तथा चुनौती .... **Error! Bookmark not defined.**
५.३.३ सोच .... **Error! Bookmark not defined.**
५.३.४ उद्देश्य .... **Error! Bookmark not defined.**
५.३.५ रणनीति .... **Error! Bookmark not defined.**
५.३.६ नतिजा सूचक तथा मध्यमकालीन लक्ष्य .... **Error! Bookmark not defined.**
५.३.७ विषय क्षेत्रगत खर्च तथा स्रोतको त्रिवर्षीय अनुमान .... **Error! Bookmark not defined.**
५.३.८ कार्यक्रम/आयोजनाको संक्षिप्त विवरण .... **Error! Bookmark not defined.**
५.३.९ जोखिम पक्ष तथा अनुमान .... **Error! Bookmark not defined.**
५.४ सूचना तथा सञ्चार प्रविधि .... Error! Bookmark not defined.
५.४.१ पृष्ठभूमि .... **Error! Bookmark not defined.**
५.४.२ समस्या तथा चूनौती .... **Error! Bookmark not defined.**

५.४.३ सोच .... **Error! Bookmark not defined.**
५.४.४ उद्देश्य........ **Error! Bookmark not defined.**
५.४.५ रणनीति .... **Error! Bookmark not defined.**
५.४.६ नतिजा सूचक तथा मध्यमकालीन लक्ष्य........ **Error! Bookmark not defined.**
५.४.७ विषय क्षेत्रगत खर्च तथा स्रोतको त्रिवर्षीय अनुमान........ **Error! Bookmark not defined.**
५.४.८ कार्यक्रम/आयोजनाको संक्षिप्त विवरण .... **Error! Bookmark not defined.**
५.४.९ जोखिम पक्ष तथा पूर्वानुमान .... **Error! Bookmark not defined.**
परिच्छेद ६ : वन, जैविक विविधता तथा भू-संरक्षण .... Error! Bookmark not defined.**-67**
६.१ वन, जैविक विविधता तथा भू-संरक्षण........ Error! Bookmark not defined.
६.१.१ पृष्ठभूमि .... **Error! Bookmark not defined.**
६.१.२ समस्या तथा चुनौती .... **Error! Bookmark not defined.**
६.१.३ सोच .... **Error! Bookmark not defined.**
६.१.४ उद्देश्य........ **Error! Bookmark not defined.**
६.१.५ रणनीति .... **Error! Bookmark not defined.**
६.१.६ नतिजा सूचक तथा मध्यमकालीन लक्ष्य........ **Error! Bookmark not defined.**
६.१.७ विषय क्षेत्रगत खर्च तथा स्रोतको त्रिवर्षीय अनुमान........ **Error! Bookmark not defined.**
६.१.८ कार्यक्रम/आयोजनाको संक्षिप्त विवरण .... **Error! Bookmark not defined.**
६.१.९ जोखिम पक्ष तथा पूर्वानुमान .... **Error! Bookmark not defined.**
६.२ वातावरण तथा फोहोरमैला व्यवस्थापन........ Error! Bookmark not defined.
६.२.१ पृष्ठभूमि........ **Error! Bookmark not defined.**
६.२.२ समस्या तथा चुनौती .... **Error! Bookmark not defined.**
६.२.४ उद्देश्य .... **Error! Bookmark not defined.**
६.२.५ रणनीति........ **Error! Bookmark not defined.**
६.२.६ नतिजा सूचक तथा मध्यमकालीन लक्ष्य........ **Error! Bookmark not defined.**
६.२.७ विषय क्षेत्रगत खर्च तथा स्रोतको त्रिवर्षीय अनुमान .... **Error! Bookmark not defined.**
६.२.८ कार्यक्रम/आयोजनाको संक्षिप्त विवरण........ **Error! Bookmark not defined.**
६.२.९ जोखिम पक्ष तथा पूर्वानुमान........ **Error! Bookmark not defined.**
६.३ विपद् जोखिम व्यवस्थापन र जलवायु परिवर्तन अनुकुल........ Error! Bookmark not defined.
६.३.१ पृष्ठभूमि .... **Error! Bookmark not defined.**
६.३.२ समस्या तथा चुनौती .... **Error! Bookmark not defined.**
६.३.३ सोच .... **Error! Bookmark not defined.**
६.३.४ उद्देश्य........ **Error! Bookmark not defined.**
६.३.५ रणनीति .... **Error! Bookmark not defined.**
६.३.६ नतिजा सूचक तथा मध्यमकालीन लक्ष्य........ **Error! Bookmark not defined.**
६.३.७ विषय क्षेत्रगत खर्च तथा स्रोतको त्रिवर्षीय अनुमान........ **Error! Bookmark not defined.**
६.३.८ कार्यक्रम/आयोजनाको संक्षिप्त विवरण .... **Error! Bookmark not defined.**
६.३.९ जोखिम पक्ष तथा अनुमान .... **Error! Bookmark not defined.**
परिच्छेद ७ : संस्थागत विकास तथा सुशासन क्षेत्र .... Error! Bookmark not defined.**-74**
७.१ नीति, कानून, न्याय तथा सुशासन........ Error! Bookmark not defined.
७.१.१ पृष्ठभूमि........ **Error! Bookmark not defined.**
७.१.२ समस्या तथा चुनौती .... **Error! Bookmark not defined.**
७.१.३ सोच .... **Error! Bookmark not defined.**

७.१.४ उद्देश्य .... Error! Bookmark not defined.
७.१.५ रणनीति .... Error! Bookmark not defined.
७.१.६ नतिजा सूचक तथा मध्यमकालीन लक्ष्य .... Error! Bookmark not defined.
७.१.७ विषय क्षेत्रगत खर्च तथा स्रोतको त्रिवर्षीय अनुमान .... Error! Bookmark not defined.
७.१.८ कार्यक्रम/आयोजनाको संक्षिप्त विवरण .... Error! Bookmark not defined.
७.१.९ जोखिम पक्ष तथा पूर्वानुमान .... Error! Bookmark not defined.
७.२ संगठन, मानव संशाधन र सेवा प्रवाह .... Error! Bookmark not defined.
७.२.१ पृष्ठभूमि .... Error! Bookmark not defined.
७.२.२ समस्या तथा चुनौती .... Error! Bookmark not defined.
७.२.३ सोच .... Error! Bookmark not defined.
७.२.४ उद्देश्य .... Error! Bookmark not defined.
७.२.५ रणनीति .... Error! Bookmark not defined.
७.२.६ नतिजा सूचक तथा मध्यमकालीन लक्ष्य .... Error! Bookmark not defined.
७.२.७ विषय क्षेत्रगत खर्च तथा स्रोतको त्रिवर्षीय अनुमान .... Error! Bookmark not defined.
७.२.८ कार्यक्रम/आयोजनाको संक्षिप्त विवरण .... Error! Bookmark not defined.
७.२.९ जोखिम पक्ष तथा पूर्वानुमान .... Error! Bookmark not defined.
७.३ राजस्व तथा स्रोत परिचालन .... Error! Bookmark not defined.
७.३.१ पृष्ठभूमि .... Error! Bookmark not defined.
७.३.२ समस्या तथा चुनौती .... Error! Bookmark not defined.
७.३.३ सोच .... Error! Bookmark not defined.
७.३.४ उद्देश्य .... Error! Bookmark not defined.
७.३.५ रणनीति .... Error! Bookmark not defined.
७.३.६ नतिजा सूचक तथा मध्यमकालीन लक्ष्य .... Error! Bookmark not defined.
७.३.७ विषय क्षेत्रगत खर्च तथा स्रोतको त्रिवर्षीय अनुमान .... Error! Bookmark not defined.
७.३.८ कार्यक्रम/आयोजनाको संक्षिप्त विवरण .... Error! Bookmark not defined.
७.३.९ जोखिम पक्ष तथा पूर्वानुमान .... Error! Bookmark not defined.
७.४ तथ्याङ्क, योजना तथा विकास व्यवस्थापन .... Error! Bookmark not defined.
७.४.१ पृष्ठभूमि .... Error! Bookmark not defined.
७.४.२ समस्या तथा चुनौती .... Error! Bookmark not defined.
७.४.३ सोच .... Error! Bookmark not defined.
७.४.४ उद्देश्य .... Error! Bookmark not defined.
७.४.५ रणनीति .... Error! Bookmark not defined.
७.४.६ नतिजा सूचक तथा मध्यमकालीन लक्ष्य .... Error! Bookmark not defined.
७.४.७ विषय क्षेत्रगत खर्च तथा स्रोतको त्रिवर्षीय अनुमान .... Error! Bookmark not defined.
७.४.८ कार्यक्रम/आयोजनाको संक्षिप्त विवरण .... Error! Bookmark not defined.
७.४.९ जोखिम पक्ष तथा पूर्वानुमान .... Error! Bookmark not defined.
अनुसूची १ : मध्यमकालीन खर्च संरचना तथा आगामी आर्थिक वर्षको बजेट तर्जुमा सम्बन्धी मार्गदर्शन *12*
अनुसूची २ : खर्च तथा स्रोतको अनुमान, कार्यक्रम तथा आयोजनागत बजेट, प्राथमिकीकरण र सांकेतीकरण *18*

तालिका सूची

तालिका 2.1: मध्यमकालीन समष्टिगत आर्थिक मध्यमकालीन लक्ष्य 4
तालिका 2.2: प्रमुख विषय क्षेत्रगत सूचक तथा मध्यमकालीन लक्ष्य 5
तालिका 2.3: त्रिवर्षीय बजेट विनियोजन र प्रक्षेपण.. 6
तालिका 2.4 : रणनीतिक स्तम्भको आधारमा आगामी तीन वर्षको अनुमान र प्रक्षेपण 7
तालिका 2.5 : प्राथमिकताक्रमको आधारमा तीन आर्थिक वर्षको बजेट अनुमान तथा प्रक्षेपण.......................... 7
तालिका 2.6: दिगो विकास लक्ष्यको आधारमा तीन आर्थिक वर्षको बजेट अनुमान तथा प्रक्षेपण 7
तालिका 2.7: लैङ्गिक उत्तरदायी बजेटको आधारमा तीन आर्थिक वर्षको बजेट अनुमान तथा प्रक्षेपण 8
तालिका 2.8 : जलवायु संकेतको बजेटको आधारमा तीन आर्थिक वर्षको बजेट अनुमान तथा प्रक्षेपण 8
तालिका 2.10 : आगामी तीन आ.व.को विषय क्षेत्रगत खर्चको बाँडफाटको प्रक्षेपण (रकम रु. हजारमा)............. 9

परिच्छेद १ : परिचय

१.१ पृष्ठभूमि

आवधिक योजनाले लिएका समष्टिगत तथा विषयगत लक्ष्य र उद्देश्य हासिल गर्न सार्वजनिक वित्त व्यवस्थापनको महत्वपूर्ण भूमिका हुन्छ। विनियोजन कुशलता, कार्यान्वयन दक्षता र वित्तीय सुशासन जस्ता विषयहरू सार्वजनिक खर्च व्यवस्थापनका मुख्य अवयवहरू हुन्। मध्ममकालीन खर्च संरचनाले आवधिक योजना र वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रमबीच अन्तरसम्बन्ध कायम गरी सार्वजनिक वित्त व्यवस्थापनलाई प्रभावकारी बनाउन सहयोग गर्दछ। यसले स्रोत व्यवस्थापन र अपेक्षित नतिजाको खाका समेत प्रस्तुत गर्दछ ।

१.२ मध्यमकालीन खर्च संरचनाको अवधारणा

सार्वजनिक वित्त व्यवस्थापनको एक औजारको रूपमा मध्यमकालीन खर्च संरचनाले सरकारसँग उपलब्ध सीमित स्रोत-साधनको वस्तुनिष्ठ आँकलन गर्ने र योजनाको प्राथमिकताको क्षेत्रमा मध्यम अवधिको लागि बाँडफाँट गर्ने गर्दछ। यस संरचनामा मुख्यतः समष्टिगत आर्थिक खाका, नतिजा खाका र बजेट खाका गरी तीन वटा अवयवहरू समावेश गरिएको हुन्छ।

१.३ मध्यमकालीन खर्च संरचना तयारीको उद्देश्य

यस मध्यमकालीन खर्चसंरचनाबाट गाउँपालिकाको समग्र विकासको प्राथमिकता प्राप्त कार्यक्रमहरूको निरन्तरता र लगानी तथा कार्यान्वयनको सुनिश्चितताको माध्यमद्वारा दिगो विकास हासिल हुने अपेक्षा गरिएको छ। यस खर्च संरचनाले गाउपालिकाको दीर्घकालीन सोच ' **कृषि, वन, पर्यटन र पूर्वाधारः सामाजिक विकास र सुशासन समृद्ध मल्लरानीको आधार** ' र दिगो विकासका लक्ष्य प्राप्तिमा योगदान पुऱ्याउने विश्वास लिइएको छ । यसमध्यमकालीन खर्च संरचनालाई सरल र यथार्थपरक बनाउन विषय क्षेत्रगत उपलब्धिका आधारमा मध्यमकालीन लक्ष्य निर्धारण गरी सोही बमोजिम स्रोत तथा खर्चको अनुमान तथा प्रक्षेपण गरिएको छ । यसबाट गाउँपालिकालाई आगामी आर्थिक वर्षहरूको बजेट तर्जुमा प्रक्रियालाई बढी यथार्थपरक र वस्तुनिष्ठ बनाउन सहयोगी हुने अपेक्षा गरिएको छ।

मध्यमकालीन खर्च संरचनाको मुख्य उद्देश्य उपलब्ध स्रोत साधनलाई नीति, आवधिक योजना र वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम बीच तालमेल गराई सार्वजनिक खर्च प्रणालीमा सुधार ल्याई वित्तीय अनुशासन कायम गर्नु हो । यसका अतिरिक्त मध्यमकालीन खर्च संरचनाको तयारीबाट देहायअनुसारको उद्देश्य हासिल हुने अपेक्षा गरिएको छ :

(क) नीति, आवधिक योजना र वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रमबीच तादाम्यता कायम गरी स्रोत-साधनको विनियोजनलाई उपलब्धिमूलक बनाउनु,

(ख) आयोजना तथा कार्यक्रमको प्राथमिकीकरण गरी प्राथमिकता प्राप्त आयोजना तथा कार्यक्रमको लागि स्रोतको सुनिश्चितता गर्नु,

(ग) गाउँपालिकामा उपलब्ध हुने मध्यम अवधिको आन्तरिक र बाह्य स्रोतको वास्तविक अनुमान गरी बजेट तर्जुमालाई ययार्थपरक बनाउनु, र

(घ) सार्वजनिक खर्चलाई बढी प्रभावकारी र कुशल बनाई लक्षित प्रतिफल सुनिश्चित गर्नु ।

१.४ मध्यमकालीन खर्च संरचना तर्जुमाका आधारहरू

सार्वजनिक खर्च संरचना तर्जुमा गर्दा संविधानले व्यवस्था गरेका प्राबधानहरू एवं स्थानीय तहको अधिकार क्षेत्रभित्रका आर्थिक, सामाजिक, वातावरणीय तथा राजनीतिक पक्षसँग सम्बन्धित विभिन्न नीति, ऐन, नियमको कार्यान्वयन तथा दीर्घकालीन योजना, आवधिक योजना, विषयगत रणनीतिक योजना र दिगो विकासको लक्ष्य हासिल गर्ने पक्षलाई ध्यान दिनु आवश्यक छ । सो बमोजिम यस मध्ममकालीन खर्च संरचना तयार गर्दा देहायमा उल्लिखित लगायत अन्य पक्षलाई आधार लिइएको छ :

- नेपालको संविधान
- दिगोविकासकालक्ष्यको अवस्था र मार्गचित्र (२०१५-२०३०)
- अन्तरसरकारीवित्तव्यवस्थापन ऐन, २०७४
- राष्ट्रियदीर्घकालिन सोच, २१०० तथापन्ध्रौं राष्ट्रिय योजना (२०७६/७७-२०८१/८२)
- नेपाल सरकार तथा प्रदेश सरकारको नीतितथाकार्यक्रम (आ.व.२०७९/८०)
- मल्लरानी गाउँपालिकाको एकिकृत गाउँ बिकास (आवधिक) योजना (आ.व. (२०७६/७७-२०८१/८२)

१.५ मध्यमकालीन खर्च संरचना तर्जुमा विधि तथा प्रक्रिया

राष्ट्रिय योजना आयोगबाट जारी स्थानीय तहको योजना तर्जुमा दिग्दर्शन, २०७८ मा समाविष्ट मध्यमकालीन खर्च संरचना तयारी सम्बन्धी अवधारणा, मार्गदर्शन तथा औजारहरू प्रयोग गरी यस मध्यमकालीन खर्च संरचना तर्जुमा गरिएको छ ।

परिच्छेद २: मध्यमकालीन खर्च संरचना

२.१ पृष्ठभूमि

सामाजिक तथा आर्थिक विकास र समृद्धिका लागि सार्वजनिक वित्त व्यवस्थापनको महत्वपूर्ण भूमिका रहन्छ । यसका लागि साधन स्रोतको विनियोजन कुशलता, कार्यान्वयन दक्षता तथा वित्तीय अनुशासनका तीनै पक्ष उत्तिकै प्रभावकारी हुनुपर्दछ । यी तीनवटै पक्षहरूमा सुधार गर्ने उपाय तथा औजारको रुपमा मध्यमकालीन खर्च संरचनालाई लिइन्छ । नेपालमा दशौं राष्ट्रिय योजनादेखि नै मध्यमकालीन खर्च संरचनाको तर्जुमा र कार्यान्वयन गरी प्राथमिकता प्राप्त क्षेत्रमा साधन र स्रोतको विनियोजन गर्ने पद्धतिको शुरुवात गरिएको हो ।

संघीय संरचना अनुरुप अन्तरसरकारी वित्त व्यवस्थापन सम्बन्धी संघीय कानूनले संघ, प्रदेश तथा स्थानीय सरकारले प्रत्येक आर्थिक वर्षमा आ-आफ्नो क्षेत्राधिकार भित्रका विषयहरूमा हुने सार्वजनिक खर्चको अनुमानित विवरण तयार गरी आगामी तीन आर्थिक वर्षमा हुने खर्चको प्रक्षेपण सहितको मध्यमकालीन खर्च संरचना तयार गर्नुपर्ने व्यवस्था गरेको छ । उक्त विवरणमा चालु खर्च, पूँजीगत खर्च र वित्तीयव्यवस्थाका लागि आवश्यक पर्ने रकम समेत खुलाउनुपर्ने व्यवस्था रहेको छ । उपरोक्त संवैधानिक तथा कानूनी व्यवस्थाअनुसार यस गाउँपालिकाले तय गरेको दीर्घकालीन सोच सहितको आवधिक योजना अनुसार प्राथमिकताका क्षेत्रमा साधन स्रोतको विनियोजन सहित वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्न मध्यमकालीन खर्च संरचना आवश्यक रहेको छ ।

....

२.२चुनौती तथा अवसर

....

२.३ सोच, उद्देश्य तथा रणनीति

....

२.३.१ दीर्घकालीन सोच

....

२.३.२गाउँपालिका विकासको लक्ष्य

....

२.३.३ गाउँपालिका विकासको उद्देश्य

....

२.३.४ गाउँपालिका विकासको रणनीति

....

२.४मध्यमकालीन आर्थिक खाका

....

तालिका 2.1: मध्यमकालीन समष्टिगत आर्थिक मध्यमकालीन लक्ष्य(प्रचलित मूल्यमा)

क.सं.	सूचक/लक्ष्य	एकाई	२०७८/७९ को उपलब्धी	२०७९/८० को अनुमानित	मध्यमकालीनलक्ष्य		
					2080/81	2081/82	2082/83
१.	**नगरको कुलवार्षिक उत्पादन/आय**	**रु.लाखमा**					
1.1	कृषि क्षेत्रको उत्पादन/आय	रु.लाखमा					
1.2	गैर कृषि (उद्योग र सेवा) क्षेत्रको उत्पादन/आय	रु.लाखमा					
1.3	सार्वजनिक क्षेत्रको उत्पादन/आय	रु.लाखमा					
२.	औपचारिक क्षेत्रमा रोजगारी सिर्जना	संख्या					
३.	आधारभूतखाद्य सुरक्षाको स्थितिमा रहेका परिवार	प्रतिशत					
४.	प्रतिव्यक्तिवार्षिक औसत आय(बजार विनिमय दर)	अमेरिकीडलरमा					
5.	प्रतिव्यक्तिवार्षिक औसत आय	रु.हजारमा					
6.	प्रतिव्यक्तिआयक्रयशक्ति समता (पीपीपी) विनिमय दर	अमेरिकीडलरमा					

स्रोत:आवधिक योजनातथाविषयगतविवरण

*औसत एक अमेरिकीडलर बराबर १३० नेपाली रुपैपाँ, **एक अमेरिकीडलर बराबर ३३ रुपैयाँ ८० पैसा, २०२१, वि.बैं.

२.५मध्यमकालीननतिजाखाका

....

तालिका2.2:प्रमुखविषयक्षेत्रगत सूचकतथामध्यमकालीनलक्ष्य

क्र.सं.	सूचक/लक्ष्य	एकाई	२०७८/७९ को अवस्था	मध्यमकालीनलक्ष्य		
				2080/81	2081/82	2082/83
1	प्रतिव्यक्तिखाद्यान्नउत्पादन (केजी)	के.जी.				
2	वार्षिक पोखरा भ्रमण गर्ने पर्यटक संख्या	हजारमा				
3	कुलखेतीयोग्यभूमिमध्ये वर्षैभरी सिंचाई सुबिधाउपलब्धजमीन	प्रतिशत				
4	साक्षरता दर	प्रतिशत				
5	आधारभूततह(१-८) खुदभर्ना दर	प्रतिशत				
6	माध्यमिकतह(९-१२) खुदभर्ना दर	प्रतिशत				
7	नवजातशिशु मृत्युदर (प्रतिहजार जीवितजन्म)	जना				
8	वृद्धिअनुगमन गरिएका २३ महिनामुनिकाबालबालिकामध्ये कमतौल भएकाबालबालिका	प्रतिशत				
9	आधारभूतखानेपानी सुबिधापुगेका घरपरिवार	प्रतिशत				
10	जीवनमाशारिरीक तथायौन हिंसामापरेकामहिला	प्रतिशत				
11	नगरस्तरीय संघ संस्थामामहिलाको सहभागिता	प्रतिशत				
१२	घरबाट ३० मिनेटको पैदल यात्रमापक्की सडकको पहुँचभएको जनसंख्या	प्रतिशत				
13	सुरक्षितआवासमाबसोबास गर्ने घरपरिवार	प्रतिशत				
14	स्वच्छउर्जामा पहुँचप्राप्त घरपरिवार	प्रतिशत				
15	प्रतिवर्ग किलोमिटर सडक घनत्व	अनुपात				
16	इन्टरनेट र इमेललगायत सूचनाप्रविधिमापहुँचभएका जनसंख्या	प्रतिशत				
18	वृक्षारोपणभएको क्षेत्र (वार्षिक थप)	हेक्टर				
19	महानगरपालिका को नीति, कानून, निर्णय र सेवाप्रवाहबाट सन्तुष्ट सेवाग्राही	प्रतिशत				
20	प्रतिव्यक्तिवार्षिक बजेट लगानी	रु.हजार मा				
21	निर्धारित ढाँचामा त्रैमासिक रुपमाप्रगतितथाखर्चको विवरण पेश गर्ने वडा र शाखा/एकाइ	प्रतिशत				
22	स्थानीयतहको संस्थागतक्षमता स्वमूल्याङ्कनमाहासिलभएको अंक	प्रतिशत				

स्रोत:पहिलो आवधिक योजना र विषयगतविवरण

२.६मध्यमकालीन बजेटखाका

तालिका2.3: त्रिवर्षीय बजेट विनियोजन र प्रक्षेपण (रकम रु.हजारमा)

क.सं.	शिर्षक	2079/80 यथार्थ	2080/81 संशोधित अनुमान	अनुमानतथाप्रक्षेपण			३ वर्षको प्रक्षेपणजम्मा
				2081/82	2082/83	2083/84	
क.	**खर्च**	**362182**	**345995**	**346592**	**388958**	**426655**	**1162205**
	चालु खर्च	236943	238866	234484	257931	282525	774940
	पुँजीगतखर्च	125239	107129	112108	131027	144130	387265
	वित्तीयव्यवस्था						
ख.	**आम्दानी**	**436278**	**394091**	**415999**	**430862**	**464063**	**1306924**
1	**आन्तरिक आय**	**5209**	**6775**	**7113**	**7469**	**7842**	**22425**
2	**राजस्वबाँडफाँट**	**63902**	**76223**	**80146**	**88161**	**96977**	**265285**
	नेपाल सरकार	*60425*	*73445*	77648	*85413*	*93955*	*257017*
	प्रदेश सरकार	*3476*	*2777*	2498	*2747*	*3022*	*8268*
3	**रोयल्टीबाँडफाँट**	**0**	**0**	**344**	**0**	**0**	**344**
	वन रोयल्टी	*0*	*0*	0	*0*	*0*	*0*
	विद्युत रोयल्टी	*0*	*0*	344	*0*	*0*	*344*
	पर्वतारोहण रोयल्टी	*0*	*0*	0	*0*	*0*	*0*
4	**नेपाल सरकार वित्तीयहस्तान्तरण**	**284160**	**265900**	**282654**	**296861**	**310204**	**889720**
	वित्तीय समानीकरण अनुदान	*82285*	*82400*	*83100*	*87255*	*91617*	*261972*
	सशर्त अनुदान	*173875*	*162500*	*171054*	*179606*	*188587*	*539247*
	समपुरक अनुदान	*15000*	*13000*	*28500*	*20000*	*20000*	*68500*
	विशेषअनुदान	*10000*	*8000*	0	*10000*	*10000*	*20000*
5	**प्रदेश सरकार वित्तीयहस्तान्तरण**	**33350**	**25193**	**21733**	**28369**	**29038**	**79140**
	वित्तीय समानीकरणअनुदान	*4856*	*5543*	5271	*5534*	*5811*	*16616*
	सशर्त अनुदान	*8000*	*7150*	7462	*7835*	*8226*	*23523*
	समपुरक अनुदान	*10994*	*10000*	7000	*10000*	*10000*	*27000*
	विशेषअनुदान	*9500*	*2500*	*2000*	*5000*	*5000*	*12000*
6	**अन्यआन्तरिक अनुदान**						
7	**मौज्दात रकम**	**49657**	**20000**	**20000**	**10000**	**20000**	**50000**

२.७ बजेटविनियोजन र प्रक्षेपणको बाँडफाँट

आगामीतीनवर्षको बजेट अनुमान र प्रक्षेपणको विभिन्नआधारमा गरिएको तुलनात्मकविवरण देहायबमोजिम रहेको छ ।

क. रणनीतिक स्तम्भको आधारमा बाँडफाँट

रणनीतिक स्तम्भको आधारमा आगमीतीनआर्थिक वर्षको बजेट अनुमानतथाप्रक्षेपणतालिका नं. २.४ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका2.4 : रणनीतिक स्तम्भको आधारमा आगामीतीनवर्षको अनुमान र प्रक्षेपण (रु. हजारमा)

क.सं.	रणनीतिक स्तम्भ	आयोजना कार्यक्रम	२०८०/८१अनुमान		२०८१/८२ प्रस्तावित		२०८२/८३प्रस्तावित	
			रकम	प्रतिशत	रकम	प्रतिशत	रकम	प्रतिशत
	जम्मा							

ख. प्राथमिकताक्रमको आधारमा बाँडफाँट

कार्यक्रमतथाआयोजनाको प्राथमिकताक्रमबमोजिमतीनआर्थिक वर्षको बजेट अनुमानतथाप्रक्षेपणतालिका नं. २.५ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका2.5 : प्राथमिकताक्रमको आधारमा तीनआर्थिक वर्षको बजेट अनुमानतथाप्रक्षेपण (रु. हजारमा)

प्राथमिकताक्रम	आयोजना/ कार्यक्रम संख्या	२०८०/८१ को व्ययअनुमान		२०८१/८२ को खर्च प्रक्षेपण		२०८२/८३को खर्च प्रक्षेपण	
		रकम	प्रतिशत	रकम	प्रतिशत	रकम	प्रतिशत
प्राथमिकतापहिलो (P1)							
प्राथमिकता दोश्रो (P2)							
जम्मा							

ग. दिगोविकास लक्ष्यको आधारमा बाँडफाँट

दिगोविकास लक्ष्यबमोजिमआगामीतीनआर्थिक वर्षको व्ययअनुमानतथाप्रक्षेपणतालिका नं. २.६ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका2.6: दिगोविकास लक्ष्यको आधारमा तीनआर्थिक वर्षको बजेट अनुमानतथाप्रक्षेपण (रु. हजारमा)

संकेत नम्बर	दिगोविकासकालक्ष्यहरू	आयोजना/ कार्यक्रम संख्या	२०८०/८१ को व्ययअनुमान		२०८१/८२ को खर्च प्रक्षेपण		२०८२/८३ को खर्च प्रक्षेपण	
			रकम	प्रतिशत	रकम	प्रतिशत	रकम	प्रतिशत
1	गरिबीको अन्त्य							
2	शुन्यभोकमरी							
3	स्वस्थ्यजीवन							

संकेत नम्बर	दिगोविकासकालक्ष्यहरू	आयोजना/ कार्यक्रम संख्या	२०८०/८१ को व्ययअनुमान		२०८१/८२ को खर्च प्रक्षेपण		२०८२/८३ को खर्च प्रक्षेपण	
			रकम	प्रतिशत	रकम	प्रतिशत	रकम	प्रतिशत
4	गुणस्तरीय शिक्षा							
5	लैङ्गिक समानता							
6	सफापानी र स्वच्छता							
7	आधुनिकउर्जामा पहुँच							
8	समावेशीआर्थिक वृद्धि र मर्यादितकाम							
9	उद्योग, नविनखोज र पूर्वाधार							
10	असमानतान्यूनीकरण							
11	दिगो शहर र समुदाय							
12	दिगो उपभोग र उत्पादन							
13	जलबायु परिवर्तन अनुकुलन							
14	जमीनमाथिको जीवन							
15	शान्ति, न्यायपूर्ण र सशक्त समाज							
16	दिगो विकासका लागि साझेदारी							
	जम्मा							

घ. लैङ्गिक संकेतको आधारमा बाँडफाँट

लैङ्गिक संकेत बमोजिमतीनआर्थिक वर्षको बजेट अनुमानतथाप्रक्षेपणतालिका नं. २.७ मा प्रस्तुत छ ।

तालिका2.7: लैङ्गिकउत्तरदायी बजेटको आधारमा तीनआर्थिक वर्षको बजेट अनुमानतथाप्रक्षेपण (रु. हजारमा)

लैङ्गिक संकेत	आयोजना/ कार्यक्रम संख्या	२०८०/८१ को व्ययअनुमान		२०८१/८२ को खर्च प्रक्षेपण		२०८२/८३ को खर्च प्रक्षेपण	
		रकम	प्रतिशत	रकम	प्रतिशत	रकम	प्रतिशत
निर्दिष्ट							
सहयोगी							
तटस्थ							
जम्मा							

ङ. जलवायु संकेतको आधारमा बाँडफाँट

जलवायु संकेत बमोजिमतीनआर्थिक वर्षको बजेट अनुमानतथाप्रक्षेपणतालिका नं. २.८ मा प्रस्तुत छ ।

तालिका2.8 : जलवायु संकेतको बजेटको आधारमा तीनआर्थिक वर्षको बजेट अनुमानतथाप्रक्षेपण (रु. हजारमा)

जलवायु संकेत	आयोजना/ कार्यक्रम संख्या	२०८०/८१ को व्ययअनुमान		२०८१/८२ को खर्च प्रक्षेपण		२०८२/८३ को खर्च प्रक्षेपण	
		रकम	प्रतिशत	रकम	प्रतिशत	रकम	प्रतिशत
प्रत्यक्षलाभ							
अप्रत्यक्षलाभ							
तटस्थ							
जम्मा							

२.८विषयक्षेत्रगतबाँडफाँट

विषयक्षेत्रगत रुपमाआगामीतीनआर्थिक वर्षको बजेट अनुमानतथाप्रक्षेपणतालिका नं. २.१० मा प्रस्तुत गरिएको छ । विषयक्षेत्रगतआधारमा तीनआर्थिक वर्षको बजेट, खर्च तथा स्रोतको अनुमान, कार्यक्रमतथाआयोजनागत बजेट, प्राथमिकीकरण र सांकेतीकरण सम्बन्धीविवरण**अनुसूची२** समावेश गरिएको छ ।

तालिका2.9 : आगामीतीनआ.व.को विषयक्षेत्रगतखर्चको बाँडफाँट र प्रक्षेपण (रकम रु. हजारमा)

क्र.स.	विषयक्षेत्र	२०८०/८१ को व्ययअनुमान			२०८१/८२ को खर्च प्रक्षेपण			२०८२/८३ को खर्च प्रक्षेपण		
		कूल	चालु	पुँजीगत	कूल	चालु	पुँजीगत	कूल	चालु	पुँजीगत
1	पर्यटनतथा संस्कृति									
2	कृषि									
3	सिंचाई									
4	पशुपंक्षीविकास									
5	उद्योगतथाव्यापार									
6	बैंक, वित्ततथा सहकारी									
7	श्रम तथा रोजगारी									
8	शिक्षा, कलातथा साहित्य									
9	जनस्वास्थ्यतथापोषण									
10	खानेपानीतथा सरसफाई									
11	महिला, बालबालिका र लक्षितवर्ग									
12	युवातथाखेलकुद									
13	आवास भवनतथाबस्तीविकास									
14	सडक, पुलतथायातायात									
15	जलस्रोत, विद्युततथा स्वच्छउर्जा									
16	सूचनातथा सञ्चार प्रविधि									
17	वन, हरियालीतथाजैविकविविधता र भू-संरक्षण									
18	वातावरणतथाफोहोरमैलाव्यवस्थापन									
19	विपद् जोखिमव्यवस्थापनतथाजलवायु परिवर्तन अनुकुलन									
20	नीति, कानून, शुसाशन र न्यायप्रवर्द्धन									
21	संगठन, क्षमताविकास र सेवाप्रवाह									
22	राजस्वतथा स्रोत परिचालन									
23	तथ्याङ्कतथायोजनाव्यवस्थापन									
	जम्मा									

परिच्छेद३: आर्थिक विकास क्षेत्र

यस परिच्छेदअन्तरगत पर्यटनतथा सम्पदा,कृषितथासिंचाई, पशु विकास,उद्योग तथाव्यापार, भूमिव्यवस्थातथा सहकारी र श्रम तथा रोजगारी जस्ताउप-क्षेत्रहरूको पृष्ठभूमि, समस्यातथाचुनौती, लक्ष्य, रणनीति, नतिजाखाका, त्रिवर्षीय खर्च तथा स्रोत अनुमान, आयोजनातथाकार्यक्रम र पूर्वानुमानतथा जोखिमपक्षहरू समावेश गरिएको छ ।

३.१ पर्यटन तथा सम्पदा

३.१.१ पृष्ठभूमि

....

३.१.२ समस्यातथाचुनौती

....

३.१.३ सोच

....

३.१.४ उद्देश्य

....

३.१.५ रणनीति

....

३.१.६ नतिजा सूचकतथामध्यमकालीनलक्ष्य

आवधिकयोजना र कार्यक्रमतथाआयोजनाको संक्षिप्तविवरणमाउल्लिखितआगामीतीनआर्थिक वर्षको अपेक्षितनतिजाको आधारमा तयार नतिजा सूचकतथामध्यमकालीनलक्ष्य देहायअनुसार प्रस्तुत गरिएकोछ :

सूचक	एकाई	२०७८/७९ को वास्तविक	२०७९/८० को अनुमानित	मध्यमकालीनलक्ष्य		
				२०८०/८१	२०८१/८२	२०८२/८३
वार्षिक पोखरा भ्रमण गर्ने पर्यटक (हजारमा)	संख्या					
व्यवस्थितर स्तरीय पर्यटकीय स्थलतथा सम्पदा	संख्या					
व्यवस्थितपार्क/उद्यान, पिकनिक र हाइकिङ स्थल	संख्या					
व्यवस्थितहोमस्टे र पर्यटकीयगाउँ	संख्या					
पर्यटकको औसतबसाई अवधी	दिन					
बिदेशी पर्यटकको दैनिकऔसत खर्च	अमेरिकीडलर					

३.१.७विषय क्षेत्रगतखर्च तथा स्रोतको त्रिवर्षीय अनुमान

उपलब्ध बजेट सीमातथामार्गदर्शन, कार्यक्रमतथाआयोजनाको संक्षिप्तविवरण र मध्यमकालीन बजेट खाकाको आधारमा पर्यटनतथा संस्कृति उप-क्षेत्रको खर्च र स्रोको स्रोतको त्रिवर्षीय अनुमान देहायअनुसार प्रस्तुत गरिएको छ :

आर्थिक वर्ष	बजेट अनुमान(रु.हजारमा)	बजेटको स्रोत (रु.हजारमा)

	कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीयव्यवस्था	आन्तरिक स्रोत	नेपाल सरकार	प्रदेश सरकार	ऋणतथाअन्य
२०८०/८१								
२०८१/८२								
२०८२/८३								

३.१.८ कार्यक्रम/आयोजनाको संक्षिप्तविवरण

कार्यक्रमतथाआयोजनाको उद्देश्य, अवधि, लागततथातथा अपेक्षितउपलब्धि सहितको संक्षिप्तविवरण देहायअुसार प्रस्तुत गरिएको छ :

क्र. सं.	कार्यक्रमतथाआयोजना	उद्देश्य	अवधि (शुरु र समाप्ति)	कुललागत (रु हजारमा)	अपेक्षितनतिजा
1.					
2.					
3.					
4.					
11.	पर्यटनप्रवर्द्धन अन्य सालबसालीकार्यक्रम	पर्यटकीय सेवा, सुबिधाको विकास र विस्तार गर्नु	सालबसाली		पर्यटक आगमनतथाबसाई अवधीमावार्षिक २० प्रतिशले वृद्धिहुनेछ ।

३.१.९ जोखिमपक्षतथाअनुमान

....

३.२कृषितथाखाद्य सुरक्षा

३.२.१ पृष्ठभूमि

३.२.२ समस्यातथाचुनौती

३.२.३ सोच

३.२.४ उद्देश्य

३.२.५ रणनीति

३.१.६ नतिजा सूचकतथामध्यमकालीनलक्ष्य

३.२.७विषयक्षेत्रगतखर्च तथा स्रोतको त्रिवर्षीय अनुमान

३.२.८ कार्यक्रम/आयोजनाको संक्षिप्तविवरण

३.२.९ जोखिमपक्षतथाअनुमान

अनुसूची१ : मध्यमकालीनखर्च संरचनातथाआगामीआर्थिक वर्षको बजेट तर्जुमा सम्बन्धीमार्गदर्शन

पृष्ठभूमि

नेपालमासंङ्घीय शासनव्यवस्थाकार्यान्वयनको यात्रामाअन्तर सरकार, नीजि क्षेत्र, सहकारी र समुदायतथानागरिक बीचको समन्वय, साझेदारी र सहकार्यको लहरले अवसरका ढोकाहरूखुल्दै गएको छ । यसबाटशासन सञ्चालन, सेवाप्रवाह र गुणस्तरीय विकास उपलब्धिहासिल गर्ने गति तिब्र बनाउँदै नागरिकका परिवर्तनको फराकिलो चाहाना सम्बोधन गर्ने वातावरणसिर्जना भएको छ । नागरिकको जीवनस्तरमा गुणस्तरीय परिवर्तन ल्याउन उनीहरूको घरदैलोमा विकासको मार्ग कोर्न आवश्यक छ। संङ्घीय संरचनामा आधारित संवैधानिक, नीतिगत तथा कानूनी व्यवस्था अनुसार नागरिकको घरदैलोको सरकारको रुपमा स्थानीय सरकारहरूले स्थानीय धरातलिय विशिष्टता तथा नागरिकको वास्तविक आवश्यकता र चाहाना प्रतिबिम्बित हुने गरी आफ्ना प्रयासहरू अगाडी बढाउनु पर्दछ । यसका लागि स्थानीय सरकारले हालको राजनीतिक, सामाजिक तथा सांस्कृतिक र प्राविधिक परिस्थितिले सिर्जना गरेको अवसरहरूको पूर्ण सदुपयोग हुने गरी योजना तथा बजेट तर्जुमालाई योजनाबद्ध, व्यवस्थित र नतिजामूलक बनाउन आवश्यक देखिन्छ ।

उपरोक्त सन्दर्भमा सरोकारवाला पक्ष समेतको सहभागितामा सहभागितामूलक तथा समावेशी विकासको अवधारणा बमोजिम योजना तथा बजेट तर्जुमा प्रक्रिया अबलम्बन गर्नु पर्दछ । यस प्रकार योजना तथा बजेट तर्जुमा गर्दा आवधिक, विषयगत रणनीतिक/गुरुयोजनाले दिशानिर्देश गरे बमोजिमको सोच, लक्ष्य, उद्देश्य र प्राथमिकताको आधारमा गर्नुपर्नेछ । स्थानीय सरकारको योजना स्थानीय समस्याको सम्बोधन गर्ने, जनताको मनोभावना बुझ्न सक्ने र चाहाना सम्बोधन गर्ने खालको हुनुपर्छ । योजनाले उपलब्ध हुन सक्ने संभाव्यश्रोत साधन परिचालन गरी अनुमानित र विनियोजन बजेटको विचमा रहने खाडलको पूर्तिलाई सुनिश्चित गर्न सक्नु पर्दछ । यस अवस्थामा आम नागरिकले संङ्घीय लोकतान्त्रिक शासन व्यवस्थाले सिर्जना गरेको परिवर्तनको प्रत्यक्ष अनुभुति गर्ने तथा कार्यान्वयन योग्य आयोजना तथा कार्यक्रम छनौट तथा सोको लागि बजेट विनियोजन गर्नु जरुरी देखिन्छ ।

यसका साथै अन्तरसरकारी वित्तव्यवस्थापन ऐन, २०७४ को दफा (२१) को उपदफा (३) बमोजिम गाउँ कार्यपालिकाले प्रत्येक वर्षको असार १० गते भित्र आगामी आर्थिक वर्षको राजस्व र व्ययको अनुमान गाउँ सभामा पेश गर्नु पर्ने व्यवस्था गरेको छ । यसै गरी उपदफा (५) ले राजस्व र व्यवको अनुमान नेपाल सरकारले तोकेको मापदण्ड अनुसार हुनपर्ने व्यवस्था गरेको छ । तसर्थ नेपाल सरकारबाट स्वीकृत आय र व्ययका शीर्षकहरूको वर्गीकरण र एकीकृत आर्थिक संकेत तथा वर्गीकरण र व्याख्या, २०७४ अनुसार बजेट तर्जुमा गर्न अधिकतम प्रयास गर्ने समेत यस मार्गदर्शनको उद्देश्य रहेको छ । बजेट तर्जुमा गर्दा प्रचलित आय र व्ययका शीर्षकहरूको वर्गीकरणको सिद्धान्तको राम्रोसँग जानकारी हुनु आवश्यक पर्दछ । यस प्रकार खर्च वर्गीकरणका सिद्धान्त बमोजिम बजेट तर्जुमा गर्न सकिएमा बजेट कार्यान्वयन गर्दा रकमान्तर गर्नुपर्ने वा कार्यक्रम संशोधन गर्नु पर्ने अवस्था आउँदैन ।

यस प्रकार व्यवस्थित, प्रभावकारी र नतिजामूलक रुपम ाआगामी आर्थिक वर्षको बजेट तथा कार्यक्रम समेत मध्यमकालीन खर्च संरचना तर्जुमा प्रक्रियामा स्थानीय कार्यपालिकाका पदाधिकारी, विषयगत शाखा, वडा समिति र स्थानीय सरोकारवालाई उपलब्ध गराउन यो मार्गदर्शन तयार गरिएको छ । कार्यपालिकाबाट संबन्धित शाखा/उपशाखा/एकाइ वा वडाको लागि उपलब्ध बजेट सीमा तथा प्राथमिकता निर्धारणको आधार तथा प्रक्रियाको आधारमा यस मार्गदर्शन अनुसार आगामी आर्थिक वर्षको लागि आयोजना तथा कार्यक्रम छनौट तथा बजेट प्रस्ताव गर्नुपर्नेछ । आगामी आर्थिक वर्षको बजेट तथा कार्यक्रम समेत

मध्यमकालीनखर्च संरचना प्रस्तावतयार गर्दा आवधिक योजना, विषय क्षेत्रगत गुरु/रणनीतिक योजना, चालु मध्यमकालीनखर्च संरचनाआ.व.को स्वीकृत नीतितथाकार्यक्रमको आधारमा गर्नुपर्नेछ ।

कार्यक्रमतथाउपलब्धिको संक्षिप्त समीक्षा

………………………

योजनातथा बजेट तर्जुमाकाआधारहरू

संवैधानिक, नीतिगत र कानूनीव्यवस्थाअनुसार आर्थिक सामाजिकविकासकालागि सरकारले एक आर्थिक वर्ष भित्र गर्ने खर्च र सोको व्यवस्थापनकालागिउपयोग गरिने आयकाश्रोत उल्लेख भएको महत्वपूर्ण दस्तावेज नै बजेट हो । बजेट मार्फत स्थानीय सरकारले खर्चको प्राथमिकतानिर्धारण गर्नुका साथै स्थानीयवित्तनीतिको घोषणा र कार्यान्वयनको खाका प्रस्तुतगर्दछ । बजेटलाई आर्थिक स्थायित्वकायमगर्दै आर्थिक विकास र समृद्धीहासिल गर्ने प्रमुखऔजारको रुपमालिइन्छ । यसका साथै संविधानव्यवस्था गरेका मौलिकहक, राज्यको निर्देशकसिद्धान्त, नीतितथा स्थानीयतहको अधिकारका विषयहरूको कार्यान्वयन गर्नका निमित्त बजेटको उपयोग गरिन्छ । नेपालको संविधानले तिनै तहका सरकारले सरकारी कोषबाटवार्षिक बजेट अनुरुप बजेटको उपयोग गर्ने व्यवस्था गरेको छ । स्थानीय सरकारको सन्दर्भमा बजेट राजनीतिक, कानूनी र प्राविधिकविषयपनिहो । संङ्घीय शासनव्यवस्था संचालन र उपरोक्त सन्दर्भमा बजेट तर्जुमाको अभ्यास अत्यन्तगहन र महत्वपूर्ण विषयहो । तसर्थ बजेट तर्जुमाको अभ्यासमा संलग्नमहानगरपालिकानिर्वाचितपदाधिकारी, बजेट तथाकार्यक्रमतर्जुमासँग सम्बन्धित समितितथाविषयगतनिकाय/शाखा, कर्मचारी, संलग्न सरोकार पक्ष र व्यक्ति बजेट तर्जुमाको नीतिगत र कानूनीव्यवस्थाको बारेमा जानकार हुन जरुरी छ । मध्यमकालीनखर्च संरचनमा समेत आगामीआर्थिक वर्षको बजेट तर्जुमा गर्दा देहायअनुसारका सान्दर्भिक नीतिगततथाकानूनीव्यवस्थालाई आधार लिइनेछः

१. नेपालको संवधानका सान्दर्भिक धाराहरू (भाग ३: मौलिकहक र कर्तव्य, भाग ४: राज्यको निर्देशकसिद्धान्त, नीति र दायित्व, भाग ५: राज्यको संरचना र राज्यशक्तिको बाँडफाँड, भाग १७: धारा २१४ देखी २३०)

२. महानगरपालिकाको कार्य सम्पादनतथाकार्य विभाजननियमावली

३. प्राकृतिकश्रोत तथावित्तआयोग ऐन, २०७४ का सान्दर्भिक दफाहरू (परिच्छेद ४: प्राकृतिकश्रोतको परिचालन, राजस्वबाँडफाँट र अनुदान)

४. स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को सान्दर्भिक दफाहरू (परिच्छेद ६: दफा २४ र २५, परिच्छेद ९: दफा ५४ देखी ६८ र परिच्छेद १०: दफा ६९ देखी ८०)

५. अन्तर-सरकारी वित्तव्यवस्थापन ऐन, २०७४ का सान्दर्भिक दफाहरू (परिच्छेद २: राजस्वको अधिकार, परिच्छेद ३: राजस्वको बाँडफाँड, परिच्छेद ४: अनुदानको अवस्था, परिच्छेदः वैदेशिक सहायता र आन्तरिक ऋण, परिच्छेद ६: सार्वजनिकखर्च व्यवस्था, परिच्छेद ७: राजस्व र व्यवको अनुमान, परिच्छेद ८: वित्तियअनुशासन)

६. आर्थिक कार्यविधिवित्तीयउत्तरदायित्व ऐन, २०७६ तथानियमावली, २०७७ का सान्दर्भिक दफातथानियमहरू (बजेट निर्माण, निकासा, खर्च, रकमान्तर र नियन्त्रण, बजेट र कार्यक्रमतर्जुमा, कार्यक्रम स्वीकृती र संशोधन, प्रगति समीक्षा)

७. सावर्जनकखरिद ऐन, २०६३ र नियमावलीका सान्दर्भिक दफाहरू (ऐनको परिच्छेद २: खरिद कार्यको जिम्मेवारी र खरिद विधीसम्बन्धीव्यवस्था, नियमको परिच्छेद २: खरिद कारवाहीको तयारी, खरिद योजना र लागतअनुमान)

८. दिगोविकास लक्ष्य (लक्ष्य १, २, ३, ४, ५, ६, ७, ८, ९, १०, ११, १२, १३, १५, १६ तथा १७)

९. दीर्घकालीन सोच तथापन्धौं योजनाको सान्दर्भिक बुँदाहरू

…………………

बजेट सीमा

आगामीआ.व. २०८०/८१समेत ३ आर्थिक वर्षको बजेट तथाकार्यक्रमतर्जुमाको लागिआयोजनातथाकार्यक्रम र विषयगतउप-क्षेत्रगत रुपमा बजेट सीमानिर्धारणगरिएको छ। बजेट सीमाआयोजनातथाकार्यक्रमएवम् उप-क्षेत्रको कुलखर्च, चालु खर्च, पुँजीगतखर्च र वित्तियव्यवस्थातथा सोको स्रोत समेत समावेश गरिएको गरिएको छ, जुन देहायअनुसार रहेको छ :

क्र.सं.	विषयक्षेत्र/उपक्षेत्र	आर्थिक वर्ष	बजेट सीमा (रु.हजारमा)				बजेटको श्रोत (रु.हजारमा)			
			कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीयव्यवस्था	आन्तरिक स्रोत	नेपाल सरकार	प्रदेश सरकार	ऋणतथाअन्य
१.	**आर्थिक विकास**									
क	पर्यटनतथा संस्कृति									
ख	कृषितथाखाद्य सुरक्षा									
ग	सिंचाई									
घ	पशु सेवा									
ङ	उद्योग, व्यापार तथाव्यवसायप्रवर्द्धन									
च	भूमिव्यवस्था, सहकारी र वित्तीय सेवा									
छ	श्रम, रोजगारी र गरिबी निवारण									
२.	**सामाजिकविकास**									
क	शिक्षा, कला, भाषातथा साहित्य									
ख	स्वास्थ्यतथापोषण									

क्र. सं.	विषयक्षेत्र/उपक्षेत्र	आर्थिक वर्ष	बजेट सीमा (रु.हजारमा)				बजेटको श्रोत (रु.हजारमा)			
			कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीयव्यवस्था	आन्तरिक स्रोत	नेपाल सरकार	प्रदेश सरकार	ऋणतथाअ[illegible]
ग	खानेपानीतथा सरसफाइ									
घ	महिला, बालबालिका, सामाजिक संरक्षण र समावेशीकरण									
ङ	युवा, खेलकुदतथानवप्रवर्तन									
३.	**पूर्वाधार विकास क्षेत्र**									
क	बस्तीविकास, आवास तथाभवन									
ख	सडक, पुलतथायातायात									
ग	जलश्रोत, विद्युत् तथावैकल्पिकऊर्जा									
घ	सूचना, सञ्चार तथाप्रविधि									
४.	**वनतथावातावरणक्षेत्र**									
क	वन, जैविकविविधतातथा भुसंरक्षण									
ग	वातावरणतथाफाहोरमैलाव्यवस्थापन									
घ	विपदजोखिमव्यवस्थापनतथाजलवायु परिवर्तन अनुकुलता									
५.	**संस्थागतविकास र सेवाप्रवाहक्षेत्र**									

क्र.सं.	विषयक्षेत्र/उपक्षेत्र	आर्थिक वर्ष	बजेट सीमा (रु.हजारमा)				बजेटको श्रोत (रु.हजारमा)			
			कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीयव्यवस्था	आन्तरिक श्रोत	नेपाल सरकार	प्रदेश सरकार	ऋणतथाअ य
क.	नीति, कानून, न्यायतथा सुशासन									
ख.	संगठन, मानव संशाधन र क्षमताविकास									
ग.	राजस्वतथा राजस्व परिचालन									
घ.	तथ्याङ्क, योजनातथाविकास परिचालन									
जम्मा										

बजेट तर्जुमा मार्गदर्शन

आगामीआर्थिक वर्ष र त्यपछिकादुई आर्थिक वर्षको लागिउपलब्ध बजेट सीमाभित्र रहीप्रथमआवधिकनगर विकास योजना/एकीकृत विकास योजना, विषयगत क्षेत्र रणनीतिकतथागुरुयोजना, आगामीवर्षको लागि प्रस्तुतनीतितथाकार्यक्रमको आधारमा देहायमाउल्लिखितविषयहरूलाई मध्यनजर गरी आयोजनातथाकार्यक्रमहरूको छनौट, प्राथमिकतानिर्धारण, बजेट अनुमानतथासांकेतीकरण र आयोजनातथाकार्यक्रमको संक्षिप्तविवरण समेत तयार गरी यथासमयमा पेश गर्नु हुन अनुरोध छ :

१. नेपालको संविधानको मौलिकहक, राज्यकानिर्देशकसिद्धान्त, नीतितथादायित्व र अनुसुची ८ र ९ मा उल्लेखितअधिकारहरूसँग तालमेल हुने आयोजनातथाकार्यक्रमछनौट गर्नुपर्नेछ ।

२. मध्यमकालीनखर्च संरचनातथा सार्वजनिकखर्च विवरणमाउल्लिखितखर्चलाई ध्यानदिई आयोजनातथाकार्यक्रमको प्राथमिकतानिर्धारण र छनौट गर्नुपर्नेछ ।

३. आवधिकतथाविषयक्षेत्र रणनीतिक/ गुरुयोजनाको सोच, लक्ष्य, उद्देश्य, रणनीतितथाप्राथमिकता, विषयगतलक्ष्यतथाउद्देश्य, रणनीतितथाकार्यनीतितथाप्रमुखकार्यक्रमअनुसार आयोजनातथाकार्यक्रमतर्जुमा गर्नुपर्नेछ ।

४. चालु आर्थिक वर्षमा संचालित स्थानीयगौरव, रुपान्तरणकारी, क्रमागत, बहुवर्षीय र अधुरा आयोजनातथाकार्यक्रमलाई पहिलो प्राथमिकतामा राखी बजेट अनुमान गर्नुपर्नेछ ।

५. आयोजनातथाकार्यक्रमछनौट गर्दा साना, टुक्रे र संख्यात्मक रुपमा धेरै आयोजनाछनौट नगरी ठोस, उपलब्धिमूलक र कार्यान्वयन योग्यआयोजनातथाकार्यक्रमहरूको छनौट गर्नु पर्नेछ ।

६. महानगरस्तरीय योजनाछनौट गर्दा आयोजना वैंक तथामध्यमकालीनखर्च संरचना समावेश भएकावाकानूनअनुसार वातावरणप्रभावअध्ययनलगायतसम्भाव्यताअध्ययनभई डिजाईन, लागतअनुमानतथाविस्तृत अध्ययनप्रतिवेदनतयार भएकाआयोजनातथाकार्यक्रमलाई छनौट गर्नुपर्नेछ ।

७. आमनागरिकको आधारभूत स्वास्थ्य, खानेपानीतथा सरसरफाई, सशक्तीकरण, रोजगारी र उद्यमशिलताविकास हुने कार्यक्रमलाई समावेश गर्नु पर्नेछ ।

८. स्थानीयतहमा राजस्वअभिवृद्धि गर्ने र आयमूलकआयोजनातथाकार्यक्रमलाई अनिवार्य रुपमा समावेश गर्नु पर्नेछ ।

९. कृषि, खाद्यान्न, पशुपंक्षीतथा पर्यटनउपजको उत्पादन, व्यवसायीकरण, विविधिकरण र औद्योगीकरणलाई सहयोग पुऱ्याउने कार्यक्रमहरूछनौट गर्नु पर्नेछ ।

१०. बजेट तथाकार्यक्रमतर्जुमागर्दा स्थानीयतहको नीतितथाकानूनले निर्धारण गरेका दायित्वलाई अनिवार्य रुपमा समावेश गर्नु पर्नेछ ।

११. विज्ञान, प्रविधितथाखेलकुदलगायतयुवाको सिर्जनशिलता, नवप्रर्वतनशिलता र उद्यमशिलताविकासमा सघाउपुग्ने आयोजनातथाकार्यक्रमहरूछनौट गर्नु पर्नेछ ।

१३. योग, ज्ञानतथा सीप विकास, अध्ययन, खोज, अनुसन्धान र नवप्रवर्तनसँग सम्बन्धितआयोजनातथाकार्यक्रमतर्जुमा गरी समावेश गर्नु पर्नेछ ।

१२. भूउपयोग योजना र क्षेत्र, बस्तीविकास तथाभौतिकविकास योजनातर्जुमालगायतयस्ता योजनामा प्रस्तावितआयोजनातथाकार्यक्रममाकार्यान्वयन गर्ने योजनाछनौट गर्नु पर्नेछ ।

१३. बालबालिकालाई केन्द्रविन्दुमा राखीउनीहरूको बचाउ, संरक्षण, विकास र सहभागिता सम्बन्धीआयोजनातथाकार्यक्रमलाई विशेष प्राथमिकतादिनु पर्नेछ ।

१४. बजेट तथाकार्यक्रमतर्जुमा गर्दा नेपाल सरकार तथाप्रदेश सरकारको नीति, लक्ष्य, उद्देश्य, समयसीमा र प्रक्रियासँगअनुकुलहुने गरी सुशासन, वातावरण, बालमैत्री, जलवायु परिवर्तन अनुकुलन, विपद् व्यवस्थापन, लैङ्गिकतथा सामाजिक समावेशीकरणजस्ताअन्तरसम्बन्धितविषयहरूलाई ध्यानदिनु पर्नेछ।

१५. विकास निर्माणआयोजनाको हकमाठोस तथाउपलब्धिमूलकआयोजनातथाकार्यक्रमछनौट गर्नुपर्नेछ । महिला, विपडिएको वर्ग, विस्थापित, अपाङ्गताभएकाव्यक्तिलक्षितकार्यक्रममहत्व र प्राथमिकता साथछनौट गर्नुपर्नेछ।

१६. आयोजना तथ कार्यक्रमतर्जुमा गर्दा वातावरणीयप्रभावअध्ययन र सम्भाव्यताअध्ययन, सर्वेक्षण, ड्इङ्गतथाडिजाइन समेत लागतअनुमानतयार भएकाप्राविधिक, वातावरणीय, सामाजिक र सांस्कृतिक रुपमा संभाव्य देखिएकाआयोजनातथाकार्यक्रमछनौट गर्नुपर्नेछ । आयोजनातथाकार्यक्रमको छनौट गर्दा बजेटको स्रोत समेत खुलाइ प्रस्ताव गर्नु पर्नेछ । यसबाटआयोजनातथाकार्यक्रमकार्यान्वयनगर्दा समयमा संचालन गर्न र बजेट अपुगहुनपाउँदैन ।

१७. बजेट तथाकार्यक्रमतर्जुमागर्दा चालु आर्थिक वर्षको खरिद गुरुयोजनालाई समेत ध्यानदिनु पर्नेछ ।

....

आज्ञाले,

प्रमुखप्रशासकीयअधिकृत

अनुसूची२: तीनआर्थिक वर्षको खर्च तथा स्रोतको अनुमान, कार्यक्रमतथाआयोजनागत बजेट, प्राथमिकीकरण र सांकेतीकरण

क्र.सं.	कार्यक्रम/ आयोजना	आगामीपहिलो आ.व.को विनियोजन				आगामी दोश्रो आ.व.को प्रक्षेपण				आगामी तेश्रो आ.व.को प्रक्षेपण				साङ्केतीकरण				
		कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीयव्यवस्था	कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीयव्यवस्था	कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीयव्यवस्था	रणनीतिक स्तम्भ	प्राथमिकीकरण	दिगो विकास लक्ष्य सङ्केत	लैङ्गिक सङ्केत	जलवायु सङ्केत
१.	**पर्यटनतथा संस्कृति**																	
1																		
2																		
3																		
4																		
5																		
6																		
7																		
8																		
9																		
10																		
11																		
२.	**कृषि,**																	
12																		
13																		
14																		
15																		
३.	**सिंचाई**																	
16																		

क्र.सं.	कार्यक्रम/ आयोजना	आगामीपहिलो आ.व.को विनियोजन				आगामी दोश्रो आ.व.को प्रक्षेपण				आगामी तेश्रो आ.व.को प्रक्षेपण				साङ्केतीकरण				
		कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीयव्यवस्था	कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीयव्यवस्था	कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीयव्यवस्था	रणनीतिक स्तम्भ	प्राथमिकीकरण	दिगो विकास लक्ष्य सङ्केत	लैङ्गिक सङ्केत	जलवायु सङ्केत
४.	**पशुपंक्षीविकास**																	
17																		
18																		
५.	**उद्योगतथाव्यापार**																	
19																		
20																		
६.	**भूमिव्यवस्था, सहकारी र वित्तिय सेवा**																	
21																		
22																		
७.	**श्रम, रोजगारी तथा गरिबी निवारण**																	
23																		
८.	**शिक्षा, कला, भाषातथा साहित्य**																	
24																		
25																		
26																		
27																		
28																		
29																		
30																		

क.सं.	कार्यक्रम/ आयोजना	आगामीपहिलो आ.व.को विनियोजन				आगामी दोश्रो आ.व.को प्रक्षेपण				आगामी तेश्रो आ.व.को प्रक्षेपण				साङ्केतीकरण				
		कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीयव्यवस्था	कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीयव्यवस्था	कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीयव्यवस्था	रणनीतिक स्तम्भ	प्राथमिकीकरण	दिगो विकास लक्ष्य सङ्केत	लैङ्गिक सङ्केत	जलवायु सङ्केत
९.	**जनस्वास्थ्यतथापोषण**																	
31																		
32																		
33																		
34																		
35																		
36																		
37																		
38																		
39																		
40																		
41																		
42																		
43																		
44																		
१०.	**खानेपानीतथा सरसफाई**																	
45																		
46																		
47																		
48																		

क्र.सं.	कार्यक्रम/ आयोजना	आगामीपहिलो आ.व.को विनियोजन				आगामी दोश्रो आ.व.को प्रक्षेपण				आगामी तेश्रो आ.व.को प्रक्षेपण				साङ्केतीकरण				
		कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीयव्यवस्था	कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीयव्यवस्था	कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीयव्यवस्था	रणनीतिक स्तम्भ	प्राथमिकीकरण	दिगो विकास लक्ष्य सङ्केत	लैङ्गिक सङ्केत	जलवायु सङ्केत
49																		
50																		
51	खानेपानी संरचना मर्मत सम्भार तथा सरसफाई कार्यक्रम																	
११.	**महिला, बालबालिका, सामाजिक संरक्षण र समावेशीकरण**																	
52	उप-प्रमुखसँगमहिलाकार्यक्रम																	
53	महिलाविकास कार्यक्रम																	
54	बालबालिकाकार्यक्रम																	
55	अपाङ्गताभएकाव्यक्ति संरक्षण र सशसक्तीकरणकार्यक्रम																	
56	ज्येष्ठनागरिक संरक्षणकार्यक्रम																	
57	दलित, अल्पसंख्यक, सिमान्तकृत र जनजातिउत्थानकार्यक्रम																	
58	सामाजिक क्षेत्र अन्यकार्यक्रम (प्रशासनिकखर्च समेत)																	
59	नियमित सालवसालीकार्यक्रम																	
१२.	**युवातथाखेलकुद**																	
60																		
61																		
62																		
63																		

क्र.सं.	कार्यक्रम/ आयोजना	आगामीपहिलो आ.व.को विनियोजन				आगामी दोश्रो आ.व.को प्रक्षेपण				आगामी तेश्रो आ.व.को प्रक्षेपण				साङ्केतीकरण				
		कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीयव्यवस्था	कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीयव्यवस्था	कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीयव्यवस्था	रणनीतिक स्तम्भ	प्राथमिकीकरण	दिगो विकास लक्ष्य सङ्केत	लैङ्गिक सङ्केत	जलवायु सङ्केत
64																		
13	**आवास भवनतथाबस्तीविकास**																	
65																		
66																		
67																		
68																		
69																		
70																		
71																		
72																		
73																		
74																		
75																		
76																		
77																		
78																		
79																		
80																		
81																		
82																		

क्र.सं.	कार्यक्रम/ आयोजना	आगामीपहिलो आ.व.को विनियोजन				आगामी दोश्रो आ.व.को प्रक्षेपण				आगामी तेश्रो आ.व.को प्रक्षेपण				साङ्केतीकरण				
		कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीयव्यवस्था	कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीयव्यवस्था	कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीयव्यवस्था	रणनीतिक स्तम्भ	प्राथमिकीकरण	दिगो विकास लक्ष्य सङ्केत	लैङ्गिक सङ्केत	जलवायु सङ्केत
14	**सडक, पुलतथायातायात**																	
83																		
84																		
85																		
86																		
87																		
88																		
89																		
90																		
91																		
15	**जलस्रोत, विद्युततथा स्वच्छउर्जा**																	
92																		
93																		
16	**सूचनातथा सञ्चार प्रविधि**																	
94																		
17	**वन, जैविकविविधतातथा भुसंरक्षण**																	
95																		
96																		
97																		
18	**वातावरणतथाफोहोरमैलाव्यवस्**																	

क.सं.	कार्यक्रम/ आयोजना	आगामीपहिलो आ.व.को विनियोजन				आगामी दोश्रो आ.व.को प्रक्षेपण				आगामी तेश्रो आ.व.को प्रक्षेपण				साङ्केतीकरण				
		कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीयव्यवस्था	कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीयव्यवस्था	कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीयव्यवस्था	रणनीतिक स्तम्भ	प्राथमिकीकरण	दिगो विकास लक्ष्य सङ्केत	लैङ्गिक सङ्केत	जलवायु सङ्केत
	थापन																	
98																		
99																		
100																		
101																		
102																		
19	**विपद् जोखिमव्यवस्थापनतथाजलवायु परिवर्तन अनुकुलन**																	
103																		
104																		
20	**नीति, कानून, शुसाशन र न्यायप्रवर्द्धन**																	
105																		
21	**संगठन, क्षमताविकास र सेवाप्रवाह**																	
106																		
22	**राजस्वतथा स्रोत परिचालन**																	
107																		
23	**तथ्याङ्क, योजनातथाविकास व्यवस्थापन**																	
108																		